

Opvs Theologicvm

In Tres Tomos Distribvtvm, In quo praecipua totius Theologiae capita
accurate pertractantur ... Adiecto ad finem Tertij Tomi Indice rerum
notabilium

Qui totam primam partem D. Thomæ, ac multa alia continet, quorum
Indicem sequens pagina dabit

Mauro, Silvestro

Romae, 1687

Q. 193. Vtrum, & qua illuminatione vnus Angelus beatus illuminetur ab
alio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-84111](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-84111)

576 De illuminatione Angelorum.
QVAESTIO CXCIIL.

*Verum, & qua illuminatione vnus Angelus
beatus illuminetur ab alio?*

S. Th. q. 106. art. 1.

Videntur angeli beati illuminari, ac doceri à solo Deo, ac proinde in statu beatitudinis vnus angelus non illuminari, ac doceri ab altero. Homines enim beati illuminantur, & docentur à solo Deo, ita vt vnus homo beatus non illuminetur, ac doceatur ab alio homine, iuxta illud Ierem. 31. Non docebit ultra vir proximum suum, & vir fratrem suum: ergo à pari.

2. Secundò beati debent illuminari, ac doceri solùm de ijs, quæ spectant ad eorum beatitudinem essentialem, vel accidentalem; sed solus Deus est causa beatitudinis tum essentialis, tum accidentalis beatorum; ergo solus Deus illuminat angelos, & homines beatos, ac proinde vnus angelus non illuminatur ab alio.

3. Tertio si vnus angelus illuminaretur ab alio, acciperet ab eo aliquod lumen: sed nulum accipit lumen: ergo. Probatur minor: nam triplex est lumen, naturæ nimirum, gratiæ, & gloriæ; sed angelus hæc tria lumina accipit à solo Deo, ac lumen naturæ accipit à Deo vt creante, ac dante naturalia; lumen gratiæ à Deo vt iustificante, ac dante dona gratiæ; lumen gloriæ accipit à Deo vt glorificante: ergo.

4. Quarto ex S. Augustino lib. 83. quaest. 51. Mens rationalis à solo Deo formatur, nulla interposita creatura: sed lumen intellectuum est quædam forma mentis rationalis: ergo mens rationalis angeli à solo Deo illuminatur, nulla interposita creatura.

5. Respondeo ex Scholasticis solum Durandum in 4. dist. 11. quaest. 3. num. 10. docuisse angelos beatos illuminari, ac doceri à solo Deo, tamquam à docente, & causante in eis illuminationem: vnum verò angelum illuminari ab altero solum per quædam consequentiam, in quantum Deus prius, & magis illuminat angelos superiores, quam inferiores.

6. Contra hanc sententiã dicendum cum cæteris Scholasticis: vnus angelus illuminatur, & docetur ab alio, tanquam à docente, & causante illuminationem.

Probatur ex Patribus, ac præsertim ex Dionysio, qui vt aduertit Vasquez 1. par. disput. 216. cap. 1. num. 1. qua de cœlesti Hierarchia nobis tradidit, non nisi ex reuelatione discere potuit, vt ipse testatur cap. 6. de cœlesti Hierarchia, vbi ait se omnia à præceptore suo, nempe à Paulo, quem initiatorum suum vocat, didicisse. Dionysius ergo de cœlesti Hierarchia cap. 3. loquens de angelis dicit. Vbi indultum sibi sacratissimum in-

bar assatim hauserint, hoc ipsum postmodum absque inuidia sequentibus fundunt, atque in hoc ipso diuinis obtemperant legibus; sed ly fundunt significat causalitatem; ergo. Cap. 4. eiusdem libri dicit. statuit primus ille, & supersubstantialis omnium ordo per singulas distinctiones primos, medios, extremosque esse ordinis, atque virtutes, vt scilicet inferiorum spirituum excellentiores quique præceptores, ac duces sint. Cap. 7. dicit. Theologi plane monstrant cœlestium substantiarum ornatus à supremis mentibus doceri desiccas scientias: eodem cap. de Seraphinis dicit. Inferiora agmina ad sui similitudinem potentissimè subuehunt lucida illuminantque proprietate totius obscuritatis expultrice. De Cherubinis dicit. Indulgam sibi sapientiam ad sequentia, & inferiora transfundunt. Cap. 8. de secunda Hierarchia dicit. Purgatur, illuminatur, atque perficitur modo, quo diximus, ex sacris diuinæ intelligentiæ fulgoribus in illam per primæ, superiorisque distinctionis officium secundo loco manantibus. Capite etiam 5. hanc illuminationem sacram efficientiam vocat, ac desiccarum notionum transmissionem: cap. 8. confirmat id ex Scripturis, ac præsertim ex Zachar. 1. dicens. Quod legimus per angelum in alium angelum cuiusdam rei peruenisse notitiam, euident indicium esse arbitramur perfectionis à longinquo venientis, ac pro ipsius ratione in secundum perfectionis locum deriuantis.

7. Dionysio consonant cæteri Patres. Athanasius lib. de communi essentia dicit. Cherubim, seraphim sine ullo mediatore, aut interprete à Deo condiscent, & ab ijs erudiuntur inferiores ordines, atque ita deinceps cæteri pro suo gradu. Sophronius in encomio de angelis, Seraphinos alloquens dicit. Splendorem, quantum fas est, absque ullo medio excipitis, exceptumque cæteris mentibus, & intelligentijs communem facitis. Damasc. lib. 2. de fide, cap. 3. dicit. Illud perspicuum est eos, qui præstantiores, sublimioresque sunt, splendorem, & cognitionem inferioribus impartiri. Bernard. lib. 5. de consideratione, cap. 4. de Cherubinis dicit. Ex ipso sapientia fonte ore altissimi haurientes, & resfluentes fluentia scientia vniuersis ciuibus suis.

8. Probatur secundo conclusio ratione. Nam angeli præsertim beati non debent esse minus ordinati, quam corpora; sed corpora ita ordinantur, vt inferiora perficiantur à superioribus, eo pacto, quo corpora elementaria perficiuntur à corporibus cœlestibus; ergo angeli inferiores debent perfici à superioribus; sed propria perfectio naturæ intellectus habetur per spirituale illuminationem, qua illi manifestatur veritas, ita vt illam addiscat, iuxta illud Apostoli ad Ephes. 5. Omne, quod manifestatur, lumen est; illuminatio autem actiua consistit in actione, qua quis alteri manifestat veritatem per actionem docendi iuxta illud eiusdem Apostoli ad Ephes. 3. Mihi autem omnium Sanctorum minimo data est gratia illuminare omnes, que sit dispensatio sacramenti absconditi à sæculo in Deo: ergo angeli inferiores debent à superioribus illuminari per manifestationem veritatum, quas addiscant, & doceantur à superioribus.

rioribus circa diuina mysteria abscondita in Deo.

9. Hoc supposito, quæritur primò, quid sit propria illuminatio, qua vnus angelus illuminat alterum?

Respondeo Sanctum Thomam hoc art. 1. quæst. 106. hæc habere. *Dicendum, quod vnus angelus non illuminat alium, tradendo ei lumen naturæ, vel gratiæ, vel gloriæ, sed confortando lumen naturale ipsius, & manifestando illi veritatem de his, quæ pertinent ad statum naturæ, & gratiæ, & gloriæ.* Ex his potest erui definitio, vel descriptio, qua propria illuminatio definiatur: *locutio, qua vnus angelus manifestat alteri veritatem de his, quæ pertinent ad statum naturæ, & gratiæ, & gloriæ, confortando lumen illius naturæ ad talem veritatem congruè percipiendam.*

10. Ex hac definitione inferat primò, quod genus illuminationis est locutio, siquidem Angelus quæ nouit manifestat alteri per locutionem. Differentia, qua locutio illuminatiua differt ab alijs locutionibus non illuminatiuis, est, quod illuminatiua manifestat alteri veritatem, & simul confortat intellectum audientis ad talem veritatem percipiendam: locutio autem non illuminatiua non confortat intellectum audientis ad percipiendam veritatem manifestatam. Omnis igitur docens, & illuminans, loquendo docet, & illuminat: at non omnis loquens docet, & illuminat, quia sæpè non confortat intellectum audientis ad percipiendam veritatem manifestatam. Patet: nam homines, & Angeli possunt Deum alloqui, at Deum docere nequeunt: discipulus alloquens magistrum illum non docet &c.

11. Inferitur secundò contra Egidium, & Gabrielem, quos refert Suarius lib. 6. de Angelis, cap. 12. num. 6. Angelum inferiorem posse illuminari à superiori, non solum circa supernaturalia, sed etiam circa naturalia. Probatur, & explicatur: nam ipsa naturalia Angelus superior perfectius cognoscit, quam inferior; ergo potest ita illuminare, & confortare intellectum inferioris, vt ipsa naturalia perfectius cognoscat, ac in ordine ad plura, quam cognosceret, nisi ad illa cognoscenda illuminaretur, & confortaretur ab Angelo superiori.

12. Quæritur secundò, vtrum vnus Angelus illuminet alterum, producendo in eo lumen aliquod intrinsecum, vel aliquid aliud, per quod confortetur in ordine ad percipiendam veritatem manifestatam?

Respondeo duas esse præcipuas opiniones. Prima affirmat, eamque sequuntur Scotus in 2. dist. 9. quæst. 2. Bassolis ibidem, quæstione 1. art. 2. Gabriel quæst. 2. art. 4. Oham in 2. quæst. 20. art. 2. Heruæus in 2. dist. 9. quæst. 1. art. 2. Tribuitur etiam Sancto Thomæ hoc art. 1. quæst. 106. & Capreolo in 2. dist. 11. quæst. 2. art. 1. conclus. 2. Auctores huius sententiæ non conueniunt in explicando, quidnam Angelus illuminans producat in intelle-

ctu Angeli, qui illuminatur. Primò Scotus docet Angelum loquentem, ac illuminantem producere notitiam eiusdem rei, quam manifestat in intellectu Angeli illuminati absque eius concursu. Secundo Oham, & Gabriel dicunt conceptum rei dictæ, ac manifestatæ existentem in illuminante producere notitiam eiusdem rei in intellectu illuminati. Tertio alij dicunt illuminationem fieri per hoc, quod illuminans producat in illuminato aliquod lumen supernaturale, vel aliquam speciem impressam. Quarto alij dicunt illuminationem fieri per quamdam deriuationem alicuius radij spiritualis ab illuminante ad illuminatum, per quem Angelus illuminatus excitatur, & format in se similitudinem, per quam intelligit obiectum, de quo instruitur ab illuminante. Quinto Sanctus Thomas hoc art. 1. quæst. 106. docet illuminationem in duobus consistere: primò in eo, quod lumen naturale intellectuum Angeli inferioris corroboretur à superiore. Sicut enim corpus minus calidum crescit in calore ex propinquitate corporis calidioris, sic virtus intellectiua Angeli inferioris confortatur ex conuersione superioris Angeli ad ipsum. Hoc enim facit in spiritualibus ordo conuersionis, quod facit in corporalibus ordo propinquitatis localis. Secundo illuminatio consistit in eo, quod Angelus superior veritatem, quam vno conceptu distinctè cognoscit, in plures rationes, & conceptus distinguit, vt illam inferior capere possit, proportionalitè, ac in humanis magister pluribus verbis, & conceptibus discipulis exponit id, quod ipse vnico, vel paucioribus conceptibus intelligit. At quia non satis intelligitur, quo pacto Angelus superior roborat intellectum inferioris, ideò Thomistæ non conueniunt in hoc explicando. Capreolus in 2. dist. 11. quæst. 3. art. 3. docet, quod Angelus superior corroborat inferiorem, influendo in intellectum inferioris quamdam virtutem, quam vocat intentionalem, eo pacto, quo intellectus agens influit in phantasmata. Heruæus dicit, quod Angelus superior roborat lumen naturale Angeli inferioris, reddendo illud magis intensum. Addit posse etiam dici, quod Angelus superior concurret physicè ad cognitionem, qua inferior cognoscit obiectum, de quo instruitur, ac proinde facit, vt perfectius illud cognoscat, quam cognosceret, nisi Angelus superior ad cognitionem concurreret. Caietanus demùm docet intellectum Angeli inferioris roborari à superiori, non physica actione, qua intendatur lumen naturale inferioris, vel infundatur illi aliud lumen superadditum, sed per modum artis, ac disciplinæ, eo pacto, quo in humanis magister, proponendo discipulo artificiosè suam doctrinam, iuuat discipulum, & corroborat intellectum ipsius ad doctrinam propositam percipiendam.

13. Secunda sententia Alexandri 1. parte, quæst. 38. memb. 3. S. Bonauent. in 2. dist. 10.

D d d d

art. 2.

art. 2. quæst. 2. Agidij in 2. dist. 9. quæst. 1. art. 5. Argentine eadem distinctione, quæst. 1. art. 3. Marfil. in 2. dist. 7. art. 4. Caietani in comment. huius art. 1. qu. 106. & Sancti Thomæ prout explicatur à Caietano, docet vnum Angelum ab altero illuminari per externam solum propositionem artificiosam obiecti, absque eo quod aliquid physice producat in Angelo illuminato, proportionaliter, ac in humanis discipulus illuminatur, & docetur à magistro. Hanc sententiam sequitur Vasquez 1. par. disput. 116. cap. 5. E conuerso Suarius lib. 6. de Angelis, cap. 13. num. 24. censet vnum Angelum alterum illuminare, non solum proponendo artificiosè obiectum, sed etiam imprimendo in Angelo illuminato speciem intentionalem actus, & cognitionis, qua Angelus illuminans cognoscit veritatem, quam alteri manifestat. Vterque auctores fuscè refert, & examinat aliorum opiniones.

14. Dicendum cum Sancto Thoma hoc art. 1. quæst. 106. Vnus Angelus illuminat alterum, tum fortificando virtutem intellectiuam illius, tum illi proponendo ita artificiosè veritatem, quam manifestat, vt melius illam percipiat, quam si non ita proponeret: & quia ad hæc duo non requiritur, vt Angelus illuminans physice producat aliquid in intellectu illuminati, ideo vnus Angelus illuminat alterum, absque eo quod producat aliquid in intellectu illuminati.

15. Probatur, & explicatur prima pars. Nam potentia cognoscitiua roboratur ad melius cognoscendum obiectum, non solum à lumine, quod est in ipsa potentia, sed etiam à lumine, quo illuminatur obiectum, vt patet experientia in potentia visiva, quæ cum obiectum visibile est magis illuminatum, melius illud videt: sed Angelus illuminans alterum Angelum facit, vt ille alius Angelus cognoscat obiectum vt magis illuminatum; ergo roborat virtutem intellectiuam alterius Angeli ad melius cognoscendum tale obiectum. Probatur minor: nam Angelus illuminans facit, vt alius Angelus cognoscat obiectum vt melius cognitum ab illuminante; sed obiectum vt melius cognitum ab illuminante proponitur vt magis illuminatum: siquidem virtus intellectiua, & actualis intellectio est quoddam lumen spirituale, & perfectior virtus, ac clarior intellectio est maius lumen intellectuale; ergo Angelus illuminatus cognoscit obiectum vt magis illuminatum, ac proinde roboratur ad illud melius cognoscendum.

16. Si autem quaratur, quo pacto Angelus illuminans faciat, vt Angelus illuminatus cognoscat obiectum vt melius cognitum ab illuminante: respondeo, quod hoc facit locutione, qua proponit illi obiectum vt cognitum ab ipso illuminante. Nam hac locutione, & propositione determinat Angelum, quem alloquitur, ad cognoscendum obiectum vt cognitum à loquente: & quia supponitur melius cognitum à loquente, deter-

minat ad cognoscendum obiectum vt melius cognitum, ac magis illuminatum, & sic roborat intellectum alterius Angeli. Hanc allocationem, & propositionem, qua vnus Angelus proponit obiectum alteri, Sanctus Thomas vocat conuersionem vnus Angeli ad alium, ac docet, quod sicut in corporibus se habet propinquitas localis, sic in Angelis se habet conuersio, ac proinde quod sicut corpus magis calidum, dum appropinquat minus calido, fortificat illud, vt crescat in calore, sic Angelus perfectius cognoscens, dum se conuertit ad Angelum minus perfectè cognoscentem, proponendo illi obiectum, fortificat virtutem cognoscitiuam illius ad melius cognoscendum obiectum, vtpotè magis illuminatum. Verba Sancti Thomæ hoc art. 1. quæstione 106. sunt. Cum autem ad intelligendum duo concurrant, vt supra diximus, scilicet virtus intellectiua, & similitudo rei intellectæ, secundum hæc duo vnus Angelus alteri veritatem notam notificare potest. Primo quidem fortificando virtutem intellectiuam eius. Sicut enim virtus imperfectior corporis confortatur ex situati propinquitate perfectioris corporis, vt minus calidum crescit in calore ex præsentia magis calidi, ita virtus intellectiua inferioris Angeli confortatur ex conuersione superioris Angeli ad ipsum. Hoc enim facit in spiritualibus ordo conuersionis, quod facit in corporalibus ordo propinquitatis. Signanter dicit, quod minus calidum crescit in calore, virtus intellectiua Angeli inferioris confortatur, quia minus calidum crescit intrinsecè in calore, virtus autem intellectiua confortatur, quia non crescit intrinsecè in lumine intellectu, sed confortatur extrinsecè, vt explicatum est.

17. Probatur iam, & explicatur secunda pars, nimirum quod vnus Angelus illuminat alterum, ita illi proponendo veritatem manifestatam, vt melius illam percipiat, quam si non ita proponeret. Proportionaliter enim vnus Angelus illuminat, ac docet alterum, quo in humanis magister illuminat, ac docet discipulum, proponendo obiectum ita artificiosè, & ad caput discipuli, vt discipulus melius illud percipiat, quam si non ita illud proponeret: ergo.

18. Sed vt melius intelligatur, in quo consistat artificiosa illa propositio, qua Angelus illuminans proponit obiectum alteri Angelo, supponendum est ex dictis supra quæst. 151. Angelum perfectiorem per hoc differre ab imperfectiori, quod Angelus superior cognoscit cognitione vniuersali, ac proinde vnico intuitu cognoscit ea, quæ inferior Angelus non potest cognoscere vnico intuitu, sed per plures cognitiones. Angelus igitur superior, qui cognoscit cognitione vniuersali, & vnico intuitu veritatem, quam Angelus inferior non potest cognoscere cognitione adeo vniuersali, & videt; quo pacto possit cognosci ab Angelo inferiori, cognitionem illam vniuersalem diuidit quodammodo in plures particulares, quibus æquiualeat, & sic proponendo veritatem vt diuisam, manuducit Angelum inferior-

rem

rem ad cognoscendam talem veritatem cognitionibus particularibus accommodatis conceptui ipsius, proportionaliter, ac in humanis magister veritates, quas ipse vniuersalius cognoscit, proponit vt diuisas in plures particulares accommodatas captui discipuli. Hanc doctrinam Sanctus Thomas desumpsit ex Dionysio, qui capite vltimo de Cœlesti Hierarchia, explicans, quo pacto in Angelis dentur analogicè membra humana, puta caput, oculi, manus, pedes &c. dicit in Angelis dari analogicè dentes, quia sicut nos homines dentibus diuidimus cibum, sic vnaqueque substantia intellectualis datam sibi à diuinitate uniformem intelligentiam, prouida virtute diuidit, & multiplicat ad inferioris sursum ductricem analogiam, seu vt clarius alij vertunt ex Græco, pro capite, & ductu inferioris.

18. Inferitur primò, quæ sit differentia, inter illuminationem, qua Deus illuminat Angelum, aut hominem, & qua Angelus illuminat Angelum, aut hominem. Deus illuminat Angelum, aut hominem, producendo in illis lumen intellectuum, species intelligibiles, & ipsam intellectiōnem, ac lumen, ipsum intellectuum augendo, & roborando. At Angelus illuminat alium Angelum, non quidem physicè producendo in alio Angelo lumen intellectuum, species, & intellectiōnem, sed solum roborando lumen, & proponendo congruè obiectum, vt explicatum est. Confirmat hoc Vasquez 1. par. disp. 216. cap. 5. ex S. Augustino, qui Conc. 18. in Psalm. 118. dicit. *Potest quidem aliquid agere Angelus in mentem hominis, vt capiat lucem Dei, & per hanc intellegat: sed ita dicitur intellectum dare homini, & quasi vt ita dicamus intellectuare hominem, quemadmodum quisque dicitur lucem dare domui, vel domum illuminare, cui fenestram aperit: & infra: Deus autem & mentem hominis rationalem, atque intellectualem fecit, qua posset capere lumen eius, & Angelum talem fecit, qui operari posset aliquid, vnde ad capiendum lumen mens adiuuaretur humana: ergo ex Augustino Angelus non potest aliquid producere in intellectu alterius Angeli, sed solum potest facere aliqua, ex quibus roboretur intellectus Angeli, ac in eum iatret lux, seu cognitio veritatis. Affert etiam Vasquez Cyrillum Alexandrinum, qui lib. 1. in Ioann. cap. 9. in illa verba, quibus de Verbo diuino dicitur: *Erat lux vera, que illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum*, explicat diuersum modum, quo Verbum illuminat, & Angelus illuminat, dicens. *Sic igitur etiam lucem esse sanctos fatemur: & illud addimus, quod rationalis creatura omnis illuminata illuminatur traditione, qua à mente sua in mentem alterius doctrinam infundit &c. Dei autem Verbum omnem hominem venientem in hunc mundum illuminat, non docendo, vt homines, aut forsan Angeli, sed potius creando, vt Deus vniuersique semen sapientiæ id est pietatis, atque intelligendi radices inserit.**

19. Inferitur secundo, quæ sit differentia, inter modum, quo Angelus illuminat Ange-

lum, & quo Angelus illuminat hominem. Angelus illuminat Angelum, non solum proponendo obiectum, sed etiam confortando intellectum alterius Angeli, vt explicatum est. At Angelus illuminat hominem solum excitando phantasmata, & proponendo congruè obiectum. Nam homini, dum adhuc viuit in carne mortali, non potest Angelus ostendere suam cognitionem, & sic proponere obiectum vt illuminatum lumine superiori. Sed hæc magis explicabuntur quæst. 196. de locutione Angelorum.

20. Inferitur tertio, quid sentiendum sit de sententijs aliorum relatis num. 13. Dicendum, quod quia omnes illæ sententiæ dicunt vnum Angelum producere in alio vel lumen aliquid intellectuale, vel speciem intelligibilem, vel ipsam intellectiōnem, vel quemdam radium, reijciuntur ex eo, quia sicut ex communi sententia, quam trademus quæst. 203. Angelus in corporibus non potest aliud immediatè producere, quam motum localem, & impulsu, sic nec potest aliud immediatè producere in alio Angelo, vt magis explicabitur infra quæst. 196. de locutione Angelorum.

21. Dices: Sanctus Thomas hac 1. parte, quæst. 117. art. 1. explicans, quo pacto in humanis magister possit confortare intellectum discipulis, dicit: *Confortat intellectum addiscipulis, non quidem aliqua virtute actiua, quasi superioris nature, sicut supra (quæst. nimirum 100. art. 1.) dictum est de Angelis illuminantibus, quia omnes humani intellectus sunt vnius gradus in ordine nature, sed in quantum proponit discipulo ordinem principiorum ad conclusiones, qui forte ex se ipso non haberet tantam virtutem collatiuam, vt ex principijs, posset conclusiones inferre: ergo Sanctus Thomas docet Angelum superiorem confortare inferiorem aliqua virtute actiua, quasi superioris nature: ergo docet Angelum superiorem confortare inferiorem, producendo in illo aliquam virtutem actiuam.*

22. Respondeo, negando secundam consequentiam. Dico enim Angelum superiorem confortare inferiorem, ostendendo illi obiectum vt cognitum superiori lumine, ac virtute actiua superioris, vt explicatum est num. 16.

23. Ad 1. distinguo antecedens: beati illuminantur à solo Deo circa ea, quæ vident in Deo, concedo; circa ea, quæ non vident in Deo, nego; & distinguo eodem pacto consequens. Beati circa ea, quæ vident in diuina essentia, illuminantur, & docentur à solo Deo, & non ab alio, ac de ijs intelligitur dictum, Ierem. cap. 31. *Non docebit vir fratrem suum, dicens: cognosce Dominum. Omnes enim cognoscent me à minimo eorum usque ad maximum.* At Angelus superior, qui in diuina essentia, vel per specialem reuelationem cognoscit plura, quam inferior, poterit illa inferiori manifestare, illumque illuminare.

24. Ad 2. quod est fundamentum Duran-

D d d d 2

di.

di, Suarius lib. 6. de Angelis, cap. 11. num. 9. respondet dupliciter. Primò dicit non esse inconueniens, vt Deus vtatur superioribus Angelis ad communicandas inferioribus cognitiones spectantes ad eorum beatitudinem accidentalem. Secundo dicit, quod saltèm non est inconueniens, vt Deus per superiores Angelos illuminet inferiores circa ea, quæ non spectant ad eorum accidentalem beatitudinem, sed ad ministeria circa homines exercenda.

25. Ad 3. distinguo maiorem; vt vnus Angelus illuminetur ab alio, debet ab eo accipere aliquod lumen intrinsecum, nego; aliquod lumen confortatiuum extrinsecè, concedo; & nego consequentiam. Vt vnus Angelus illuminetur ab altero, non requiritur, vt ab eo accipiat aliquod lumen intrinsecum, quod in illuminato producat ab illuminante, sed sufficit, vt accipiat lumen extrinsecum, vt explicatum est num. 17. & 18.

26. Ad 4. distinguo maiorem; mens rationalis à solo Deo formatur intrinsecè, nulla interposita creatura, concedo; extrinsecè semper, nego; concedo minorem; & nego consequentiam. Augustinus eo loco docet mentem rationalem à solo Deo formari intrinsecè, producendo in ea lumen intellectuum, species intelligibiles, & intellectiones, ad quas nulla interposita creatura, concurret effectiue, ideoque solus Deus illabitur menti rationali. At vna creatura potest aliam illuminare, & formare extrinsecè, docendo, & proponendo obiectum, vt explicatum est. Addere possumus ex Sancto Thoma hoc artic. 1. ad 3. *Quod rationalis mens formatur immediate à solo Deo, vel sicut imago ab exemplari, quia non est facta ad alterius imaginem, quam Dei, vel sicut subiectum ab ultima forma completiua, quia semper mens creata reputatur informis, nisi ipsi prima veritati inhereat. Alia verò illuminationes, quæ sunt ab homine, vel Angelo, sunt quasi dispositiones ad ultimam formam.*

QUESTIO CXCIV.

Virum, & quo pacto vnus Angelus possit mouere voluntatem alterius?

S. Tho. quest. 106. artic. 2.

1. **V**idetur vnus Angelus posse mouere voluntatem alterius, producendo in ipsa volitionem aliquam, saltèm inefficacem, seu velleitatem per modum simplicis inclinationis; primò quia ex Dionysio cap. 8. de celesti hierarchia, vnus Angelus alium non solum illuminat, sed purgat, & perficit; sed purgatio fit à sordibus culpæ, quæ culpa est in voluntate, perfectio consistit in consecutione ultimi finis, qui est obiectum voluntatis: ergo vnus Angelus potest mouere, & immutare voluntatem alterius.

2. Secundo Seraphim interpretantur incendentes, aut calefacientes: incensio autem, & calefactio spiritualis consistit in amore: sed ex Dionysio cap. 7. de celesti hierarchia, nomina Angelorum significant eorum proprietates: ergo Seraphim habent hanc proprietatem, vt possint mouere voluntatem ad amorem, & sic illam spiritualiter incendere, & calefacere.

3. Tertiò ex Aristotele 3. de Anima, tex. 39. appetitus superior mouet appetitum inferiorem: sed appetitus Angeli superioris superior est appetitu Angeli inferioris: ergo appetitus, seu voluntas Angeli superioris potest mouere appetitum, seu voluntatem Angeli inferioris.

4. Respondeo ex Sancto Thoma artic. 2. quest. 106. voluntatem posse moueri dupliciter, primò ex parte obiecti, secundo ex parte potentie. Et quidem ex parte obiecti mouet voluntatem tum ipsum bonum, quod mouet ad amorem sui, tum qui proponit, & ostendit bonum: ex parte autem potentie mouet voluntatem id, quod in ea producit actum, quo voluntas inclinatur & fertur ad bonum. Hoc supposito, Sanctus Thomas ponit tres conclusiones.

5. Prima conclusio est: solus Deus sufficienter, & adæquatè potest mouere voluntatem, & vt obiectum, & vt proponens obiectum. Probatur: nam illa solum virtus actiua potest sufficienter, & adæquatè mouere aliquod mobile, quod potest adæquare virtutem passiuam, & inclinationem talis mobilis; sed solus Deus potest adæquare virtutem passiuam, & inclinationem voluntatis: ergo solus Deus potest sufficienter, & adæquatè mouere voluntatem. Probatur minor: nam virtus passiuæ, & inclinatio voluntatis est ad bonum vniuersale continens omnia bona, ac proinde est ad omne bonum; sed solus Deus est bonum vniuersale continens omne bonum: ergo. Confirmatur: nam illud solum bonum potest sufficienter, & adæquatè mouere voluntatem, quod potest illam sufficienter, & adæquatè quietare; sed solus Deus potest sufficienter, & adæquatè quietare, & implere voluntatem: ergo. Rursus solus Deus potest ostendere se ipsum, prout est in se, & prout requiritur, vt voluntas perfecte quietetur, & impleatur: ergo solus Deus potest sufficienter, & adæquatè mouere voluntatem vt obiectum, & vt proponens obiectum. Ideò Exod. 33. Deus Moysi dicenti, *ostende mihi gloriam tuam*, respondet. *Ego ostendam tibi omne bonum.* Ad do, quod Deus ostendens se ipsum per visionem beatificam mouet voluntatem sufficientissimè, & adæquatissimè, & efficacissimè, in quantum illam necessitat ad amandum Deum totis viribus.

6. Secunda conclusio est: Angelus non potest sufficienter, & adæquatè mouere voluntatem, neque vt obiectum, neque vt ostendens obiectum. Probatur: nam Angelus est bonum